МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет соціально-гуманітарних технологій спорту та реабілітації
Кафедра технологій оздоровлення та фізкультурно-спортивної реабілітації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «**ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МАСОВОГО СПОРТУ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ»**

Здобувача вищої освіти другого магістерського рівня, ІІ курсу, групи ФКМ-24-2,
спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»,
освітня програма «Фізична культура і спорт»
Здоренко Нікіта Сергійович

Науковий керівник _____ (підпис) Сергієнко Ю.П. кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Керівник освітньо-професійної програми _____ (підпис) Головащенко Р.В. кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Допущено до захисту за рішенням кафедри
протокол від «27» 01 2026 № 10

Завідувач кафедри _____ (підпис) Лаврентьєв О.М., кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

Ірпінь - 2026

Реєстрація №_____ _____ _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки 05.02.26 23.01.2026 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту _____ 05.02.2026 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ К.В. Прокопенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: _____ О.М. Лавренєтьєв
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ Ю.П. Бортєєв
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ С.А. Антоненко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1.Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30			
2.Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10			
3.Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5			
4. Рецензент	від 0 до 5			
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50			
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
І.Доповідь	від 0 до 10			
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5			
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25			
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50			
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100			

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100 - бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
				К.В. Приходько О.М. Лаврентьєв Ю.П. Сергієнко С.А. Антоненко Т.М. Стаура

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Б	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

Затверджую
Завідувач кафедри технологій оздоровлення
та фізкультурно-спортивної реабілітації
_____ О.М. Лаврентьєв
«__12__» 12.2024 р.

Завдання на кваліфікаційну роботу здобувачу вищої освіти Здоренко Нікіта Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема випускної кваліфікаційної роботи: **«Організаційні умови розвитку масового спорту в незалежній Україні».**

Затверджена наказом ректора від «_12__» _грудня_2024_ № 1867

- **Строк здачі закінченої роботи** 20.01.2026 року
- **Цільова установка**

Мета роботи - дослідити організаційні умови розвитку масового спорту в Україні..

Об'єкт дослідження державна політика у сфері фізичного виховання та спорту..

Предмет дослідження - державні програми розвитку масового спорту в Україні.

База дослідження – ДЮСШ Калинівської селищної ради

Вихідні дані до роботи Масовий спорт, як об'єкт державного управління. Державні органи управління в галузі фізичної культури та спорту. Характеристика моделей розвитку спорту для всіх в Україні.

Механізми активізації державної політики у сфері спорту для всіх в Україні. Формування стратегічних умов розвитку масового спорту.

4. Перелік графічного матеріалу - 5 таблиць.

5. Зміст випускної кваліфікаційної роботи

Теоретичні аспекти дослідження організаційних особливостей підвищення рівня технічної підготовки юних гірськолижників у системі багаторічного тренування».
Сутність понять «технічна підготовка», «змагання», «функціональний стан».
Організаційні тренувального процесу юних гірськолижників під час підготовки до змагань
Формування спеціальних якостей
Основні теоретичні концепції тренувального процесу в гірськолижному спорті
Аналіз дослідження підготовленості спортсменів до змагальної діяльності
Актуальність теми «дослідження х особливостей ї підготовки юних гірськолижників на етапі перед змагальної підготовки
Практичні основи дослідження організації роботи з формування готовності до змагань.
Проведення експериментального дослідження рівня підготовки юних гірськолижників на етапі перед змагальної підготовки на прикладі Сколівська дитячо-юнацька спортивна школа
Кількісний та якісний аналіз ефективності рівня підготовки юних гірськолижників у системі багаторічного тренування

6. Календарний план виконання роботи

№ п\п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1.	Вибір та закріплення теми для кваліфікаційної роботи	грудень 2024	12.12. 2024
2.	Аналіз літературних джерел, щодо написання кваліфікаційної роботи	березень 2025	28.03. 2025
3.	Визначення актуальності теми, змісту, мети, задання, об'єкту та предмету дослідження. Написання першого розділу роботи	Червень 2025	17.06. 2025
4.	Визначення методики для формування та проведення педагогічного експерименту. Написання другого розділу роботи	вересень 2025	16.09 2025
5.	Впровадження розробленої методики за результатами педагогічного експерименту та написання третього розділу роботи	листопад 2025	28.11. 2025
6.	Формування загальних висновків	грудень 2025	18.12. 2025

7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	січень 2026	22.01. 2026
8.	Отримання відгуків від зовнішніх рецензентів та наукового керівника	січень 2026	30.01.2026
9.	Захист кваліфікаційної роботи	лютий 2026	05.02.2026

7. Дата видачі завдання

12.12 2024 р.

8. Керівник кваліфікаційної роботи _____ **Сергієнко Ю.П.**

9. Керівник освітньо-професійної програми _____ **Р.В. Головащенко**

10. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти _____ **Н. С. Здоренко**

ЗМІСТ

ВСТУП	……	10
РОЗДІЛ І.	1. АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ……..	14
	1.1. Масовий спорт, як об'єкт державного управління.....	16
	1.2. Державні органи управління в галузі фізичної культури та спорту ……..	16
	1.3. Характеристика моделей розвитку спорту для всіх в Україні……..	16
	Висновки до І розділу	26
РОЗДІЛ ІІ.	МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ……	27
	2.1. Методи дослідження ……	27
	2.2. Організація дослідження……...	29
РОЗДІЛ ІІІ.	АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ….……	35
	3.1. Механізми активізації державної політики у сфері спорту для всіх в Україні ……..……...	35
	3.2. Формування стратегічних умов розвитку масового спорту……..……...	36
	Висновки до ІІІ розділу …….	39
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....		41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ….....		43

ВСТУП

Актуальність роботи. Фізична культура і спорт в Україні виступають важливим чинником зміцнення здоров'я населення та збереження національної спадщини. Спортивно-фізкультурний рух визначається одним із пріоритетних напрямів соціальної політики держави, а право кожного громадянина на заняття фізичною культурою і спортом закріплене на законодавчому рівні.

Сучасне суспільство практично не має сфер діяльності, які б не були пов'язані з фізичною культурою, адже вона розглядається як загальновизнана матеріальна та духовна цінність як для суспільства загалом, так і для кожної особистості окремо [1, ст. 530-533].

Упродовж останніх років фізична культура дедалі частіше трактується не лише як самостійний соціальний феномен, але й як стійка характеристика особистості. Водночас феномен фізичної культури людини досліджений неповною мірою, хоча проблеми гармонії духу і тіла порушувалися ще в епоху давніх цивілізацій.

Кабінет Міністрів України затвердив Концепцію Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту до 2030 року, яка визначає стратегічні орієнтири, відповідає на сучасні виклики та створює основу для системних змін у галузі.

Метою Концепції є формування цілісного бачення розвитку сфери, її адаптація до нових суспільних потреб і законодавчих змін, забезпечення сталого розвитку та підвищення якості життя громадян через фізичну активність і спорт [2, ст. 102-10].

Документ передбачає:

формування фізично активної та здорової нації;

розвиток адаптивного спорту та системи фізкультурно-спортивної реабілітації;

підтримку підготовки спортсменів до міжнародних змагань;

цифрову трансформацію у сфері фізичної культури і спорту.

Реалізація програми сприятиме формуванню здорової та стійкої нації, здатної відповідати викликам часу та гідно представляти Україну на міжнародній спортивній арені.

Фізична культура як складова загальної культури є унікальним явищем. Вона виступає природним зв'язком між соціальним і біологічним у розвитку людини, будучи базовим видом культури, що формується з раннього віку. Її дуалістична природа дозволяє впливати як на фізичний стан організму, так і на психіку та соціальний статус особистості.

Історично фізична культура виникла під впливом практичних потреб суспільства у забезпеченні належної фізичної підготовки молоді та дорослого населення до праці. З розвитком системи освіти і виховання вона стала основою формування рухових умінь і навичок [3, ст. 5].

Новий етап осмислення сутності фізичної культури пов'язаний із її впливом на духовну сферу людини, де вона виступає засобом інтелектуального, морального та естетичного виховання.

Якщо користь фізичних вправ для біологічної природи людини -здоров'я, фізичний розвиток, морфофункціональні показники то є очевидною, то їхній вплив на духовність потребує додаткових пояснень і наукового обґрунтування.

Освіта загалом розглядається як педагогічна система, що забезпечує цілеспрямований і різнобічний розвиток особистості. Фізкультурна освіта як її складова не є винятком. У сучасних концепціях розвитку фізичної культури особлива увага приділяється освітньому аспекту, проте наголошується на

необхідності докорінної зміни ставлення суспільства до фізичної культури та усвідомлення її значення як загальнонародної та особистісної цінності.

Мета дослідження полягає в осмисленні поняття «фізична культура особистості» та розробці практичних механізмів її реалізації у житті. Йдеться про цілеспрямоване формування й закріплення усвідомленої мотивації та потреби постійно піклуватися про власне здоров'я, що має ґрунтуватися на глибоких знаннях і переконаннях [4, ст. 75-79].

Важливим завданням є впровадження концепції безперервної фізкультурної освіти, яка починається з обов'язкового навчання та передбачає подальшу самоосвіту у сфері фізичної культури протягом усього життя.

Для забезпечення цього права необхідна діяльність державних інституцій - закладів дошкільної та загальної освіти, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також добровільних товариств фізичного виховання і спорту, що сприяють оздоровленню населення за місцем проживання. Крім того, у сфері масового дозвілля функціонують заклади, які надають платні послуги.

Громадяни мають право створювати фізкультурно-спортивні клуби, аматорські та професійні об'єднання, федерації та інші організації, що діють відповідно до чинного законодавства України та міжнародних нормативних актів.

Єдиного загальноприйнятого визначення поняття «фізична культура і спорт» у різних галузях знань досі не існує, що зумовлено низкою факторів. При цьому слід розрізняти два сегменти: професійний спорт вищих досягнень та фізичну культуру і спорт, якими громадяни займаються з метою зміцнення здоров'я та організації змістовного дозвілля [5, ст. 54-59].

З моменту створення Міністерства молоді та спорту України ця сфера неодноразово зазнавала реорганізації та сформувалася як самостійна галузь

народного господарства з власною системою управління, матеріальною базою, технічними ресурсами та кадровим забезпеченням.

Для її функціонування розроблено нормативно-правові акти, серед яких Закон України «Про фізичну культуру і спорт» та Загальнодержавна програма розвитку фізичної культури і спорту.

Їхня мета - використання фізичної культури і спорту на благо суспільства, організація фізичного виховання молоді та формування системи народного виховання.

Важливе місце займають також і загальнодержавні заходи з пропаганди здорового способу життя, а також програми боротьби з наркоманією, алкоголізмом, тютюнопалінням та іншими шкідливими звичками.

Регулярно проводяться дні здоров'я у навчальних закладах, конкурси на кращі спортивні споруди, заходи з організації фізичного виховання на робочих місцях і за місцем проживання, масштабні оздоровчі та спортивні проєкти [6, ст. 11-27].

На сучасному етапі держава прагне розробити комплексну програму соціально-економічного розвитку, реформувати економіку та забезпечити ефективні механізми контролю, податкову й бюджетну систему.

Ці зміни у сфері управління об'єктивно зумовлюють трансформації у соціально-культурному просторі, складовою якого є фізична культура та спорт. Нові функції міністерств і відомств, а також переоцінка їхньої ролі потребують коригування нормативно-правової бази, що регламентує діяльність у цій галузі.

Слід підкреслити, що нормативно-правова база України у сфері фізичної культури і спорту є достатньо розвиненою та може слугувати надійним підґрунтям для забезпечення сталого розвитку галузі.

Мета дослідження - дослідити організаційні умови розвитку масового спорту в Україні.

Об'єкт дослідження - державна політика у сфері фізичного виховання та спорту.

Предмет дослідження - державні програми розвитку масового спорту в Україні.

Задачі дослідження:

1. Аналіз науково методичної літератури з проблеми дослідження.

2. Визначити сукупність теоретико-методичних аспектів удосконалення механізмів реалізації державної політики у сфері фізичного виховання та спорту.

3. Розробити практичні рекомендації щодо стратегічних умов розвитку масового спорту в Україні.

Методи дослідження:

- аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження;
- системний аналіз,
-класифікація;
-структурний;
-прогнозування;
-логічний;
-графічний.

Науково-практична значимість одержаних результатів полягає в тому, що отримані результати впроваджено в систему річних тренувань спортсменів-волейболістів для покращення їхньої техніко-тактичної підготовленості до змагальної діяльності.

Розроблені практичні рекомендації можуть бути використані державними органами щодо стратегічних умов розвитку масового спорту в Україні.

Апробація результатів роботи. Результати дослідження опубліковано в Здоренко Нікіта. ОРГАНІЗАЦІЙНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МАСОВОГО СПОРТУ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ. Матеріали науково-методичного семінару в рамках виконання ініціативної теми кафедри технологій оздоровлення та фізкультурно-спортивної реабілітації «Сучасні перспективи розвитку фізичної культури і спорту України» [Електронне видання] : збірник матеріалів (м. Ірпінь, 29 листопада 2024 р.). Ірпінь: Державний податковий університет. 2025. – С. …

РОЗДІЛ І. 1 АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

1.1. Масовий спорт, як об’єкт державного управління.

На сучасному етапі розвитку суспільства, коли відбуваються якісні трансформації в усіх сферах життя, зростають вимоги до рівня фізичної підготовленості громадян, що є необхідною умовою їхньої успішної трудової діяльності.

У структурі поняття «здоровий спосіб життя», яке охоплює всі сфери життєдіяльності особистості, колективу, соціальної групи та нації загалом, найбільш значущою складовою виступає фізична культура і спорт.

Сфера фізичної культури виконує багатофункціональні завдання та охоплює всі вікові категорії населення.

Її полі функціональний характер проявляється у розвитку фізичних, естетичних і моральних якостей особистості, організації суспільно корисної діяльності та дозвілля, профілактиці захворювань, вихованні молодого покоління, забезпеченні фізичної та психоемоційної рекреації й реабілітації, а також у функціях видовища та комунікації (табл.1.1).

Фізична культура виникла й розвивалася паралельно із загальнолюдською культурою, будучи її органічною складовою. Вона задовольняє соціальні потреби у спілкуванні, грі, розвагах та самовираженні особистості через соціально активну діяльність [7, ст. 6-7].

Гармонійний розвиток людини завжди цінувався різними народами упродовж історії.

Первісне значення терміну «культура» (з латини - «обробіток», «обробка») з часом набуло нового змісту, що відображає творчу діяльність людини. Основою культурно-психологічного процесу є розвиток фізичних та

інтелектуальних здібностей, моральних і естетичних якостей. Виходячи з цього, фізична культура є невід'ємною частиною загальної культури, яка формується поряд із матеріальною та духовною.

Таблиця 1.1.

Спортивні споруди України

№	Назва регіону	Кількість спортивних споруд, усього, одиниць	Кількість спортивних споруд за формою власності, одиниць			Кількість спортивних споруд, які перебувають у підпорядкуванні, одиниць										Одночасно	Сезонна
			державна	комунальна	приватна	закладів освіти	фізкультурно-спортивних товариств	відомчих фізкультурно-спортивних організацій	ДЮСШ	ШВСМ	ЦОП	закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю із спеціфічними умовами навчання	підприємства	установи	організації	новозбудовані та прийняті в експлуатацію	будівництво
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	20	21
1	Вінницька	**3 729**	263	3 285	181	2 807	26	9	133	0	0	1	305	345	103	2	3
2	Волинська	**3 039**	50	2 942	47	2 469	0	39	117	0	0	17	53	227	117	0	0
3	Дні-пропетровська	**7 995**	242	7 325	428	5 120	23	5	266	2	0	20	1 684	394	481	0	0
4	Донецька	**1 722**	85	1 377	260	1 033	0	1	22	0	0	0	136	507	23	0	0
5	Житомирська	**3 470**	58	3 076	336	2 364	258	22	287	0	0	2	97	201	239	3	0
6	Закарпатська	**2 183**	10	2 005	168	1 606	8	2	55	0	8	0	314	120	70	0	0
7	Запорізька	**1 020**	6	651	363	611	1	0	42	4	0	6	356	0	0	0	0
8	Івано-Франкі-вська	**3 307**	22	3 215	70	2 080	39	0	126	0	0	0	0	0	1 062	0	0
9	Київська	**3 280**	132	2 996	152	2 199	0	257	108	0	6	7	147	171	385	18	0
10	Кіровоградська	**3 101**	92	2 501	508	1 984	4	15	112	0	0	0	240	330	416	1	0
11	Луганська	**0**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Львівська	**5 862**	52	5 382	428	3 976	40	101	89	4	7	2	6	5	1 632	8	0
13	Миколаївська	**2 658**	143	2 440	75	2 135	37	10	67	0	57	9	125	97	121	0	0
14	Одеська	**3 878**	43	3 244	591	2 348	79	20	175	8	0	0	852	309	87	0	4
15	Полтавська	**2 803**	101	2 574	128	1 951	84	0	119	0	0	0	178	449	22	0	0
16	Рівненська	**2 343**	180	2 090	73	1 894	16	63	72	0	0	11	74	173	40	1	0
17	Сумська	**1 762**	192	1 520	50	1 298	30	15	90	1	0	7	124	136	61	0	0
18	Тернопільська	**3 071**	78	2 993	0	2 105	27	6	75	1	0	0	37	759	61	3	0
19	Харківська	**4 279**	229	3 573	477	2 431	158	42	143	2	0	8	840	479	176	3	0
20	Херсонська	**102**	2	100	0	79	0	12	5	0	0	0	0	3	3	0	0
21	Хмельницька	**3 024**	216	2 453	355	2 328	0	73	92	0	0	0	162	167	202	0	0
22	Черкаська	**1 903**	1	1 814	88	1 420	21	65	99	0	0	0	113	61	124	0	0
23	Чернівецька	**2 255**	147	1 526	582	1 546	22	0	98	0	0	0	589	0	0	1	0
24	Чернігівська	**2 765**	186	2 471	108	1 628	85	0	87	0	0	0	104	10	851	1	0
25	м. Київ	**4 621**	454	3 404	763	2 706	46	8	114	3	0	0	624	818	302	0	0
	Всього	**74 172**	**2 984**	**64 957**	**6 231**	**50 118**	**1 004**	**765**	**2 593**	**25**	**78**	**90**	**7 160**	**5 761**	**6 578**	**41**	**7**

Фізична культура має чотири основні форми прояву:

фізичне виховання та професійно-прикладну фізичну підготовку;

відновлення здоров’я та працездатності засобами фізичної культури (реабілітація);

заняття фізичними вправами з метою відпочинку (рекреація);

досягнення високих результатів у спорті.

У міжнародній практиці фізична культура і спорт розглядаються як універсальний механізм оздоровлення населення, засіб самореалізації та розвитку особистості, а також як інструмент протидії асоціальним явищам. Саме тому їхня роль у системі цінностей сучасної культури значно зросла [8, ст. 51-57].

У світовому масштабі простежується стійка тенденція до підвищення значення фізичної культури, що проявляється у:

зростанні ролі держави у підтримці розвитку фізичної культури та громадських форм її організації;

широкому використанні фізичної культури для профілактики захворювань і зміцнення здоров’я населення;

продовженні активного творчого довголіття;

організації дозвілля та профілактиці асоціальної поведінки молоді;

застосуванні фізичної культури як важливого чинника морального, естетичного та інтелектуального розвитку учнівської молоді;

залученні працездатного населення до занять фізичною культурою;

використанні фізичної культури для соціальної та фізичної адаптації осіб з інвалідністю та дітей-сиріт;

зростанні обсягів спортивного телерадіомовлення та ролі ЗМІ у формуванні здорового способу життя;

розвитку фізкультурно-оздоровчої та спортивної інфраструктури з урахуванням потреб населення;

розширенні спектра форм, методів і засобів, що пропонуються на ринку фізкультурно-оздоровчих і спортивних послуг [9].

Показниками стану фізичної культури в суспільстві виступають:

рівень масовості її розвитку;

ступінь використання засобів фізичної культури у сфері освіти та виховання;

показники здоров'я та всебічного розвитку фізичних здібностей населення;

рівень спортивних досягнень;

наявність і кваліфікація професійних та громадських кадрів у сфері фізичної культури;

ефективність пропаганди фізичної культури і спорту;

ступінь та характер використання засобів масової інформації для реалізації завдань фізичної культури.

Отже, наведені факти переконливо доводять, що фізична культура становить органічну складову загальної культури суспільства.

На сучасному етапі розвитку вона, завдяки своїй специфіці, виступає вагомим соціальним феноменом, який охоплює всі рівні соціальної структури та здійснює комплексний вплив на ключові сфери життєдіяльності населення [10, ст. 8].

1.2. Державні органи управління в галузі фізичної культури та спорту.

Єдиного загальноприйнятого визначення поняття «фізична культура і спорт» у різних галузях знань досі не існує, що зумовлено низкою об'єктивних факторів. При цьому слід розрізняти два ключові сегменти: спорт вищих досягнень (професійний спорт) та фізичну культуру і спорт,

якими займаються громадяни з метою зміцнення здоров’я та організації змістовного дозвілля [11, ст. 37-42].

Від моменту створення Міністерства молоді та спорту України ця сфера неодноразово зазнавала реорганізації та сформувалася як самостійна галузь народного господарства з власною системою управління, матеріальною базою, технічними ресурсами та кадровим забезпеченням. Для її ефективного функціонування було розроблено нормативно-правові акти, серед яких Закон України «Про фізичну культуру і спорт» та Загальнодержавна програма розвитку фізичної культури і спорту. Їхня мета полягає у використанні фізичної культури і спорту на благо суспільства, організації фізичного виховання молоді та формуванні системи народного виховання.

Важливе місце займають загальнодержавні заходи з пропаганди здорового способу життя, а також програми боротьби з наркоманією, алкоголізмом, тютюнопалінням та іншими шкідливими звичками.

Ці зміни у сфері управління об’єктивно зумовлюють трансформації у соціально-культурному просторі, складовою якого є фізична культура та спорт. Нові функції міністерств і відомств, а також переоцінка їхньої ролі потребують коригування нормативно-правової бази, яка вже сьогодні є достатньо розвиненою та може слугувати надійним підґрунтям для сталого розвитку галузі [13, ст. 7].

Особливістю сфери професійного спорту є її різноманітність. Кожен вид спорту (футбол, волейбол, баскетбол, теніс, бокс, шахи тощо) має власні характеристики, проте водночас підпорядковується універсальним законам, що регулюють діяльність у цій сфері. На нормативному рівні враховуються також особливості функціонування професійних спортивних організацій, що відображають специфіку кожного виду спорту (табл.1.2.).

Таблиця 1.2.

Рейтинг

всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств,
відомчих фізкультурно-спортивних організацій
за 2023 - 2024 роки

№	ФСТ та відомства	Рейтинг			
		2024 рік		2023 рік	
		всього очок	місце	всього очок	місце
1	ФСТ "Динамо"	15426	1	15140	1
2	Міноборони України	11699	4	11162	3
3	ФСТ "Колос"	10339	5	9812	5
4	Комітет з фізичного виховання та спорту МОН України	12039	3	11584	2
5	ФСТ "Спартак"	8855	6	9561	6
6	ФСТ "Україна"	12291	2	11022	4
7	ТСО України	489	7	592	7

Основним завданням управління у сфері фізичної культури і спорту є реалізація державної політики щодо забезпечення населення відповідними послугами. Упродовж останніх років фізична культура і спорт перетворилися на одну з найважливіших сфер людської діяльності, а досягнення у цій галузі стали основою для значних соціальних, наукових і технологічних змін.

Значення фізичної культури і спорту в суспільному житті визначається передусім рівнем фізичного здоров’я населення, його знаннями, фізичними здібностями, уміннями та навичками, можливостями професійного розвитку, а також особистісною роллю у суспільному поступі. У сучасних умовах державне регулювання активно стимулює розвиток фізичної культури та розширення спектра спортивних послуг [14, ст. 45].

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24 грудня 1993 року визначає правові, соціальні, економічні та організаційні засади функціонування сфери фізичної культури і спорту, а також регламентує участь державних органів, посадових осіб, підприємств, установ та організацій у її розвитку [15, ст. 259-260].

Основною метою є зміцнення здоров'я населення, підвищення працездатності та забезпечення активного довголіття шляхом залучення громадян до фізичної культури, спорту і туризму як у рамках членства, так і поза ним.

Специфіка державного управління у цій сфері полягає у багатокомпонентної та різноманітності впливів, що реалізуються в окремих секторах та галузях. Організації загальної компетенції здійснюють управління фізичним вихованням і спортом паралельно з іншими напрямами своєї діяльності, такими як економіка, соціальна сфера, національна безпека чи оборона [16].

Органи з міжгалузевими повноваженнями координують роботу виконавчих структур для вирішення комплексних проблем, що мають багатогалузевий характер. До цієї групи належать державні комісії, національні служби та окремі міністерства (зокрема Міністерство фінансів і сектор спорту).

Водночас у спеціалізованих організаціях управління фізичним вихованням і спортом є основним або одним із ключових напрямів діяльності. Як і будь-яка система управління, державні заклади фізичної культури і спорту спрямовані на досягнення конкретних цілей, серед яких:

реалізація єдиної державної політики у сфері фізичної культури і спорту;

розробка концепцій та методик розвитку галузі;

створення та координація виконання загальнодержавних програм;

розвиток системи фізичного виховання, дитячо-юнацького та професійного спорту, а також реабілітації осіб з особливими потребами;

удосконалення науково-методичного забезпечення;

визначення потреби у фахівцях фізкультурно-оздоровчого та спортивного профілю, організація їхньої підготовки і перепідготовки;

проведення всеукраїнських та міжнародних спортивних заходів;

забезпечення підготовки команд до міжнародних змагань;

популяризація фізичної культури і спорту;

розвиток міжнародного співробітництва;

контроль за дотриманням правових норм у сфері фізичної культури і спорту [17, ст. 9-12].

Сучасна структура управління фізичною культурою і спортом, ефективність її функціонування та нормативно-правове забезпечення залишаються актуальною проблемою, вирішення якої сприятиме підвищенню динаміки розвитку галузі.

Особливого значення набуває управління фізичною культурою і спортом на місцевому та регіональному рівнях. Послуги, що надаються населенню в рамках концепції «Спорт для всіх», характеризуються високою капітал ємністю та інформаційною інтенсивністю [18, ст. 108-11].

Будівництво і оснащення спортивних споруд потребує значних інвестицій, а розширення спектра послуг та включення додаткових оздоровчих і супутніх напрямів зумовлює зростання кількості таких об’єктів.

Аналогічні тенденції простежуються і в кадровій сфері: постійно підвищуються вимоги до професійної компетентності керівників, зростає інформаційне навантаження, впроваджуються нові методи та засоби управління, а також сучасні технології навчання.

Збереження здоров’я населення визначається одним із пріоритетних напрямів державної політики. Взаємодія спортивних та оздоровчих

організацій із фінансовими установами створює сприятливі умови для довгострокового стратегічного розвитку кадрового потенціалу та підтримки працездатного покоління [19, ст. 46-50].

Ефективне управління спеціалізованими центрами спрямоване на формування та забезпечення умов, що відповідають сучасним потребам суспільного розвитку. Саме тому державні постанови відіграють ключову роль у регулюванні спортивної діяльності та організації дозвілля.

Як зазначає Нікітенко С.В. до системи державного управління фізичною культурою і спортом належать Міністерство молоді та спорту України, його регіональні підрозділи, Управління фізичної культури та Управління олімпійського спорту, а також комітети з фізичної культури і спорту у складі відділів сім'ї, молоді та спорту місцевих державних адміністрацій [20, ст. 195].

До цієї системи входять також постійні комісії та служби органів місцевого самоврядування, Національний олімпійський комітет і його регіональні структури, національні та регіональні спортивні асоціації, фонди та низка громадських (неурядових) організацій.

Розподіл повноважень між центральними органами та місцевими структурами забезпечує ієрархічність національної системи регулювання спортивної діяльності.

Державний контроль у сфері фізичної культури і спорту здійснюється на кількох рівнях:

центральному - органи управління фізичною культурою і спортом;

регіональному - відповідні управління та комітети;

місцевому - органи місцевого самоврядування, спортивні комітети районних державних адміністрацій та міських рад;

організаційному (сільському) - комітети або громадські служби фізичної культури і спорту [21, ст. 423-440].

Таким чином, державна система регулювання фізичної культури і спорту в Україні має чітко визначену багаторівневу структуру: центральний, обласний, районний та сільський рівні.

Органи державного управління у сфері розвитку фізичної культури і спорту в Україні схематично відображено на рис. 1.1.

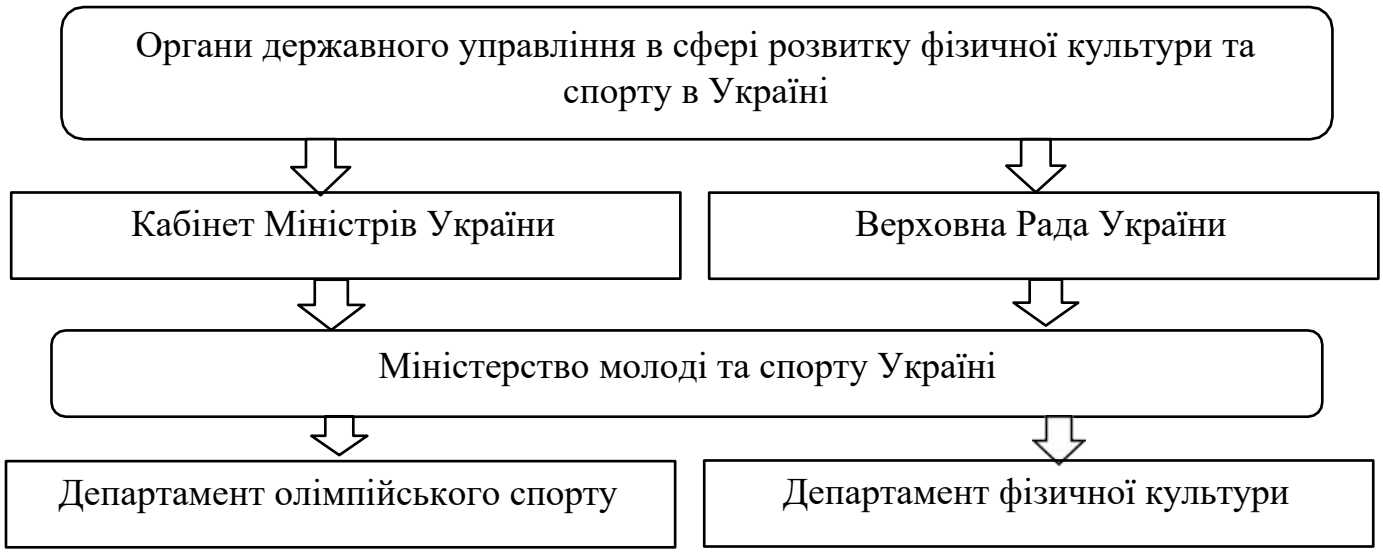

Рис. 1.1. Характеристика моделей розвитку спорту для всіх в Україні.

Вищими органами державного управління у сфері фізичної культури і спорту в Україні виступають Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство молоді та спорту, а також Департамент олімпійського спорту і Департамент фізичної культури.

Відповідно до статті 3 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» держава формує національну політику у сфері спорту та охорони здоров'я і несе відповідальність за організацію фінансового, матеріально-технічного та кадрового забезпечення цієї галузі [22, ст. 55].

Реалізація державної політики здійснюється шляхом створення нормативних, законодавчих, інформаційних та організаційних положень, що регулюють розвиток фізичної культури і спорту, а також через підтримку самостійного статусу фізкультурного руху в Україні.

Держава визнає та підтримує діяльність Олімпійського руху України, Всеукраїнської федерації фізичного виховання і спорту, Національної федерації спорту та інших громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування [23, ст. 94-103].

Таким чином, регулювання у сфері спорту та дозвілля здійснюється через розробку державної політики, створення відповідних інституцій та забезпечення їх функціонування.

Ефективна реалізація правових норм потребує узгодженої роботи національних інституцій, місцевих органів влади, приватних спортивних організацій та експертів у цій сфері.

На сучасному етапі найбільшого розвитку в Україні набуває спорт вищих досягнень. Його система включає центри олімпійської підготовки, національні збірні команди, спортивні клуби та школи вищої спортивної майстерності [24, ст. 7].

Поряд із цим актуальним є питання інклюзивного суспільства, де громадяни з інвалідністю беруть активну участь у житті держави та користуються рівними правами.

Спорт виступає засобом формування толерантності, рівності та взаємної поваги до людей з обмеженими можливостями. Розвиток інклюзивного спорту є складовою реалізації концепції інклюзивного розвитку, яку Європейське співтовариство визначає одним із ключових напрямів соціально-економічного зростання та сталого розвитку [25, ст. 137-142].

Реалізація правових норм у сфері фізичної культури і спорту в Україні потребує інтеграції зусиль держави, суспільства та економіки. Важливим чинником є також використання міжнародного досвіду управління розвитком фізичної культури і спорту.

Зацікавленість у розвитку фізичної культури і спорту розглядається як один із пріоритетних елементів соціальної політики держави, що сприяє розкриттю здібностей людини, задоволенню її інтересів і потреб, а також активізації людського потенціалу [26, ст. 149-155].

Для забезпечення процвітання України необхідно максимально використовувати її соціальний, фізичний, культурний і спортивний потенціал, який є відносно недорогим та водночас ефективним засобом морального й фізичного вдосконалення населення.

1.3. Характеристика моделей розвитку масового спорту в Україні.

Аналіз сучасної наукової літератури з проблеми управління фізичною культурою і спортом свідчить, що більшість дослідників та практиків у цій сфері основним критерієм визначають ступінь участі держави в управлінні та фінансуванні. У світовій практиці виділяють три базові моделі управління:

Централізована - управління здійснюється впливовими органами державної влади, при цьому більшість адміністративних функцій виконують профільні міністерства (приклади: Туреччина, Єгипет, Туніс, Ізраїль) [27, ст. 73-83].

Регіональна (децентралізована) - відсутній центральний орган управління, а всі функції та бюджети передаються від державної влади до органів місцевого самоврядування (США).

Комплексна (змішана) - управління здійснюється міжгалузевими міністерствами, при цьому значна частина функцій делегується місцевим адміністраціям (Італія, Іспанія, Франція, Велика Британія, Україна) [28 ст. 92].

За Романенко С.С., практична цінність аналізу полягає у класифікації моделей управління за двома блоками:

ступінь впливу держави на розвиток спорту та діяльність фізкультурно-спортивних організацій (передусім національних спортивних асоціацій);

організаційно-правова форма адміністративного устрою (державна, громадська, змішана).

Серед основних світових моделей дослідники особливо виділяють змішаний тип, який застосовується у Франції, США, Китаї та скандинавських країнах. Водночас у більшості держав існують власні особливості реалізації визначених моделей, а також спільні принципи регулювання спортивної діяльності, що робить їх національну класифікацію умовною [29, ст. 93-97].

Порівняльний аналіз зарубіжного досвіду державного управління у сфері фізичної культури і спорту передбачає виокремлення таких елементів: структурно-функціональні моделі управління, особливості нормативно-правового регулювання, специфіка ресурсного та організаційного забезпечення.

Китайська модель базується на принципах національного підходу: Комуністична партія Китаю та органи державної влади здійснюють контроль над спортивною індустрією та несуть повну відповідальність за її розвиток.

У країнах Європи (Франція, Англія, Іспанія, Греція, Португалія, Фінляндія) та Нігерії сформувалася модель, де відповідальність за спорт покладається на спеціалізовані міністерства, які забезпечують реалізацію медальної системи [30, ст. 33-38].

Система державно-приватного партнерства, поширена в багатьох країнах, відкриває доступ до різних джерел фінансування спортивних проєктів, водночас гарантує невтручання держави у діяльність національних олімпійських комітетів та спортивних федерацій.

Приклади організаційних форм: Міністерство оборони та спорту Австрії, Міністерство спорту Бразилії, Міністерство народної влади Венесуели, Міністерство освіти, культури та спорту Гватемали, Міністерство

національної освіти Колумбії, Міністерство туризму та спорту Уругваю, Міністерство спорту, молоді та громадської освіти Франції, Міністерство спорту Люксембургу [31, ст. 131-136].

До основних завдань міністерств спорту належать: визнання та часткове фінансування спортивних асоціацій і товариств, будівництво та експлуатація спортивних об'єктів, утримання спеціалізованих служб (антидопінгових, медичних, наукових), підготовка кадрів, методичне забезпечення, а також організація діяльності спортсменів і тренерів [32, ст. 33].

Держава проголошує спорт одним із політичних пріоритетів, що відповідає організаційній моделі Міністерства молоді та спорту України.

Негативною рисою системи, де спорт перебуває під прямим контролем держави, є орієнтація на так звані «медальні схеми». Такий підхід призводить до концентрації ресурсів на досягненні результатів будь-якою ціною, що негативно позначається на розвитку внутрішнього спортивного ринку та зменшує можливості національних видів спорту брати участь у міжнародних змаганнях [33, ст. 53-56].

Вимоги до високих результатів на світовій арені фактично руйнують український спортивний простір, а діяльність спортивних товариств, спрямована на розвиток окремих видів спорту, дублюється державними структурами без належного регулювання.

Американська модель управління спортом ґрунтується на визнанні його соціальної значущості, проте держава не надає прямої бюджетної підтримки та не звільняє національні олімпійські комітети від сплати податків.

Пріоритети у сфері управління спортом належать саме національним олімпійським комітетам, що зумовлює потребу у створенні Міністерства

спорту та децентралізації адміністративних функцій у галузі фізичної культури і спорту [34, ст. 34-35].

Розвиток масового спорту у США забезпечують спортивні ради, які функціонують як приватні (недержавні) структури та підтримують спорт різними способами. Їхня діяльність базується на договорах, зокрема з місцевими органами влади, а основними завданнями є підтримка клубів, команд та організація фізкультурно-спортивних заходів [37].

Водночас уряди штатів делегують відповідальність за розвиток аматорського спорту таким організаціям, як Олімпійський комітет США (USOC), Національна студентська атлетична асоціація (NCAA) та Аматорський атлетичний союз (AAU).

Подібна модель функціонує також у Канаді, Німеччині, Данії, Австралії та Норвегії. У США спортивні організації понад 60 років отримують непряму фінансову підтримку через механізми податкової політики [38].

Прикладом є угода 2012 року між Олімпійським комітетом США та МОК, яка змінила правила розподілу коштів від американських компаній. Згідно з попередньою угодою 1996 року, НОК США отримував 12,75% доходів від телевізійних контрактів та 20% від американських спонсорів. Новий контракт зменшив ці частки до 7% і 10% відповідно.

Канадська модель демонструє ефективність завдяки чіткому плануванню та координації зусиль різних організацій. Напередодні Олімпійських ігор у Ванкувері була створена програма Own the Pedestal, яка об'єднала ресурси 13 федерацій зимових видів спорту та кількох джерел фінансування. Це дозволило Канаді здобути рекордні 15 золотих медалей на домашніх Іграх [35, ст. 3-9].

Італійська модель передбачає передачу функцій управління спортом державним спортивним асоціаціям, зокрема Італійському олімпійському

комітету (CONES). Значна частина відповідальності за розвиток спорту покладається на місцеву владу. Цікаво, що ще за часів Беніто Муссоліні було ухвалено закон, який зобов'язував спрямовувати 5% виграшів у лотереї на фінансування CONES, і він діє досі [39].

Американський професійний спорт має свої особливості. Його стабільність ґрунтується на високому попиті: якщо вид спорту перестає бути прибутковим, він фактично зникає з професійної арени. Ліги (NBA, NHL, MLB, NFL) функціонують як бізнес-структури, де клуби є водночас конкурентами й партнерами.

Однією з головних проблем є підтримання балансу сил між командами, щоб уникнути домінування супер клубів, яке може знизити інтерес глядачів. Для цього застосовується система відбору гравців, що дозволяє слабшим командам отримувати пріоритет у формуванні складу.

Бразильська модель базується на діяльності Національної спортивної ради, яка тривалий час мала регуляторні, правозастосовні та судові повноваження у спортивному секторі. Держава контролює інфраструктуру та забезпечує фінансування спортивних заходів через податкові пільги для спонсорів [40].

З 2008 року компанії можуть спрямовувати 1% податку на прибуток на рахунки організацій, затверджених Національною радою спорту. У перший рік дії цієї системи було залучено близько 230 млн доларів, що є порівнянним із бюджетами НОК розвинених країн, але реалізовано за принципом децентралізованого фінансування.

Висновки до І розділу

На основі аналізу та узагальнення сучасних літературних джерел і наукових досліджень встановлено, що з позицій теорії суспільних інтересів фізична культура і спорт розглядаються як особлива форма соціальної

діяльності. Вона забезпечує задоволення фізичних і психічних потреб людини шляхом цілеспрямованої рухової активності, засвоєння та практичного застосування відповідних знань і навичок.

Державне регулювання у сфері спорту та дозвілля реалізується через формування державної політики, створення відповідних інституцій та забезпечення їх функціонування. Специфікою управління фізичним вихованням і спортом організаціями загальної компетенції є поєднання цієї діяльності з іншими напрямами, що належать до їхніх повноважень, зокрема розвитком економіки, соціальної сфери та забезпеченням національної безпеки.

До системи органів державної влади, які мають загальні повноваження щодо контролю у сфері фізичної культури і спорту, належать Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України та місцеві органи виконавчої влади.

РОЗДІЛ ІІ
МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Методи дослідження

Під час проведення дослідження, для вирішення поставлених в роботі задач були використані, такі методи:

- теоретичні: аналіз, систематизація та порівняння даних спеціальної наукової та науково-методичної літератури з проблеми дослідження;
- емпіричні: педагогічні спостереження, опитування, бесіди, анкетування; педагогічне тестування фізичної підготовленості; педагогічний експеримент; порівняльні педагогічні експерименти для перевірки ефективності використовуваної методики;
- методи обробки даних: кількісна та якісна обробка одержаних результатів дослідження за допомогою методів математичної статистики.

Названі методи взаємно доповнювали один одного і забезпечили можливість комплексного пізнання предмета дослідження.

2.2. Організація дослідження

На першому етапі (вересень-жовтень 2025р.) було обрано тему дослідження, обґрунтовано її актуальність, вибрано об’єкт та предмет, визначено мету й завдання дослідження, складено план виконання роботи.

Для вирішення поставлених завдань використовувались теоретичні та емпіричні методи.

Взявши за основу системний, теоретичний аналіз даних науково-методичної та спеціальної літератури, вивчення й узагальнення законодавчих актів у сфері фізичної культури і спорту.

Визначено, що негативний вплив на розвиток фізичної культури і спорту має відсутність чітко скоординованої програми взаємодії різних державних структур і громадських організацій, що беруть участь у фізкультурно-спортивному русі.

На другому етапі (січень-листопад 2025 р.) після попереднього відбору методів ми виконали дослідження, метою якого було визначення реалізації державної програми розвитку фізичної культури і спорту на місцевому рівні.

Третій етап роботи (грудень 2025 р.) були сформовані основні механізми активізації державної політики у сфері спорту та розроблені рекомендації щодо формування стратегічних умов розвитку масового спорту в Україні.

РОЗДІЛ ІІІ
АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Механізми активізації державної політики у сфері спорту для всіх в Україні.

У процесі дослідження, що тривало десять місяців, було проаналізовано нормативно-правову базу та особливості реалізації державної програми розвитку фізичної культури і спорту в Київській області.

Стандарт ДСТУ ISO 18091:2020 містить термінологію, положення та рекомендації ISO 9001:2015, а також супровідні чи переглянуті міжнародні стандарти, опубліковані після його прийняття.

За відсутності інших регламентів він розглядається як базова система, що дозволяє фахівцям замінити попередні настанови щодо застосування ISO 9001:2000 у діяльності органів місцевого самоврядування (ISO 18091:2019, IDT). Водночас зазначається, що цей стандарт має ознаки застарілості [4, ст. 5].

Його використання спрямоване на вдосконалення управлінської діяльності державних і громадських інституцій, які надають фізкультурно-спортивні послуги населенню, а також на підвищення якості самих послуг.

Зокрема, у діяльності громадських організацій, що поширюють свою роботу на регіональному рівні (наприклад, «Колос», «Спартак», «Україна»), необхідно забезпечити застосування стандартів на всіх рівнях управління (табл. 3.1).

Однією з ключових проблем сучасного суспільства є потреба у формуванні та підтриманні довіри громадян до органів влади та інституцій.

Для її вирішення суб’єкти місцевого самоврядування мають сприяти розвитку соціально відповідальних і сталих територіальних громад.

Досягнення високого рівня якості роботи органів самоврядування може забезпечити сталий економічний розвиток і соціальне процвітання на місцевому рівні. Це передбачає узгоджену та послідовну взаємодію з національними й регіональними політиками.

Таблиця 3.1.

Неолімпійські види спорту

№	Регіони (обл.)	Фрі-файт		Фунакоші шотокан карате		Хортинг		Шотокан карате- до С.К.І.Ф.		За рейтингом	
		К-сть очок	місце	К-сть очок	місце	К-сть очок	місце	К-сть очок	місце	Всього очок	місце
1	АР Крим									443	26
2	Вінницька	20	8			14	14	19	9	8434	7
3	Волинська					15	13			6269	20
4	Дніпропетровська	28	3	30	1	18	10	21	7	13556	4
5	Донецька									8213	8
6	Житомирська	12	16	19	9			18	10	6364	19
7	Закарпатська	19	9			29	2			7043	16
8	Запорізька	14	14	24	4	19	9	23	5	6990	17
9	Івано-Франківська	16	12							8166	9
10	Київська	30	1	20	8	24	4	17	11	13497	5
11	Кіровоградська	13	15							5508	21
12	Луганська									2569	25
13	Львівська	21	7	22	6	17	11	29	2	13844	3
14	Миколаївська	23	5	18	10	22	6			7134	15
15	Одеська	17	11					22	6	11359	6
16	Полтавська	29	2			16	12	24	4	7655	11
17	Рівненська					28	3			7218	14
18	Сумська	22	6	23	5			20	8	7320	13
19	Тернопільська	18	10							6516	18
20	Харківська	15	13	21	7	23	5	30	1	14611	2
21	Херсонська									2855	24
22	Хмельницька	24	4			20	8			8148	10
23	Черкаська			28	3	13	15			7517	12
24	Чернівецька					21	7			5324	22
25	Чернігівська									5204	23
26	м. Київ	11	17	29	2	30	1	28	3	20450	1
27	м. Севастополь									20	27
	ФСТ та відомства										
1	„Динамо”	29	2	30	1					15426	1
2	МОУ									11699	4
3	„Колос”									10339	5
4	МОН України									12039	3

5	„Спартак”	30	1							8855	6
6	„Україна”			29	2					12291	2
7	ТСО України									489	7

Громадяни очікують від органів самоврядування надання якісних публічних послуг, серед яких: безпека та захист, належний стан доріг, громадський транспорт, ефективне опрацювання документів, прозорість і доступність інформації, охорона здоров’я, освіта та інфраструктура. Вони прагнуть, щоб органи влади представляли їхні інтереси та сприяли покращенню умов життя [41].

Адаптація системи управління якістю до потреб місцевого самоврядування дозволяє створювати більш ефективні та надійні мережі публічної політики на національному, регіональному та міжнародному рівнях. Це може стимулювати розвиток усієї системи врядування, забезпечуючи кращі результати та формуючи сталі органи влади.

Стандарт надає рекомендації для органів місцевого самоврядування щодо впровадження систем управління якістю, які відповідають вимогам ISO 9001:2015 та враховують потреби й очікування громадян і зацікавлених сторін [3, ст. 5].

Його принцип полягає у поєднанні технічної важливості з політичною життєздатністю, що досягається завдяки налагодженню взаємозв’язків між органами влади, громадянами та керівниками (модель «знизу вгору») та інтегрованому задоволенню потреб населення

У додатку представлено модель діагностування, яка може слугувати відправною точкою для впровадження комплексної системи управління якістю в діяльності суб’єктів місцевого самоврядування.

Міжнародний фонд надійних суб’єктів місцевого самоврядування володіє правами на ці принципи та поширює їх у межах даного стандарту. У

додатку В наведено інформацію про типові процеси функціонування органів місцевого самоврядування [6, ст. 11-25].

Також у додатку описано створення інтегрованих організацій громадського спостереження, які застосовують стандарт як інструмент залучення громадян та забезпечення підзвітності органів влади.

У додатку пояснюється, як цей стандарт може сприяти трансформації різних систем оцінювання, змістових напрямів (зокрема Цілей сталого розвитку ООН) у показники мереж публічної політики, що визначені у моделі діагностування [14, ст. 44-46].

Визначення меж державного регулювання у сфері фізичної культури і спорту значною мірою залежить від характеру соціальної політики та державного устрою. Для аналізу цього питання було використано різні аспекти економічної та соціальної політики.

Найважливішими у контексті фізичної культури і спорту є економічні, організаційні та правові чинники, які мають пріоритетне значення та безпосередньо впливають на реалізацію соціальної політики.

Основним напрямом економічної політики у країнах із соціально орієнтованою та розвиненою ринковою економікою є підтримка розвитку соціально відповідальних підприємств.

Соціальна політика держави може бути визначена як система цілеспрямованих і адресних заходів, що включають стимулювання фінансових ресурсів для розвитку національного регулювання відповідно до економічної системи та суспільних потреб [9, ст. 22].

Для залучення інвестицій у сферу соціальних послуг, зокрема фізкультурно-спортивних, необхідно створити сприятливі рамкові умови, які стимулюватимуть інтерес бізнесу до інвестування у цю галузь.

Ключовою умовою формування соціально відповідального сектору економіки є розробка національних нормативних актів у сфері фізичної культури і спорту, що сприятимуть зміцненню здоров'я працівників та підвищенню їхньої працездатності.

Це водночас забезпечує економічну вигоду для підприємств (зростання прибутку, зменшення кількості лікарняних днів). Таким чином, інвестиції комерційних компаній у розвиток спортивної інфраструктури слід розглядати як інвестиції у людський капітал, який є ключовим елементом економічної ефективності в умовах інформаційного суспільства.

Створення ефективних механізмів активізації та зацікавленості учасників суспільних процесів потребує формування партнерських відносин між ключовими соціальними акторами в Україні - комерційним сектором, неприбутковими організаціями та державними інституціями [9, ст.15].

У контексті становлення соціально відповідального сектору економіки актуальним є вдосконалення законодавчої бази та економічних механізмів стимулювання соціальних інвестицій бізнесу, зокрема у будівництво власних спортивних комплексів та закладів відпочинку.

Основою такого стимулювання виступає пільговий режим оподаткування об'єктів соціальної інфраструктури, що передбачає можливість зменшення оподатковуваного прибутку підприємств шляхом включення витрат на фізичне виховання працівників до собівартості продукції [11, ст. 37-42].

Аналіз джерел фінансування фізичної культури і спорту в різних країнах показує, що характерною рисою більшості з них є наявність розвиненої спортивної індустрії. Вона виступає не лише соціально та економічно значущим чинником розвитку спорту, але й забезпечує його стабільне існування.

Важливим джерелом фінансування є система спортивного спонсорства.

Сьогодні спонсорство є невід'ємною складовою професійного спорту та формує значну частину бюджету команд.

Це стає своєрідним «престижним заняттям» для великих бізнес-груп, що з одного боку свідчить про зміцнення позицій професійного спорту, а з іншого - демонструє фінансову нестійкість комерційних клубів. У країнах із потужною економічною базою професійного спорту роль спонсорства менш значуща. Наприклад, у США воно переважно асоціюється з Олімпійськими іграми та студентським спортом. [21, ст. 423-44].

У більшості європейських країн спортивні клуби мають стабільний фінансовий стан, а частка спонсорських коштів у їхньому фінансуванні є нижчою, ніж в Україні.

З огляду на зарубіжний досвід, важливим завданням для України є стимулювання розвитку спонсорства у сфері непрофесійного спорту, що дозволить зменшити бюджетне навантаження на державу. Перспективи цього напряму значною мірою залежать від правових механізмів регулювання, зокрема від вирішення податкових питань.

Останнім часом спостерігаються позитивні тенденції у розвитку платних спортивно-оздоровчих послуг для населення. В Україні активно розширюється мережа спортивно-оздоровчих комплексів. Варто зазначити, що приватні компанії, переважно малі та середні підприємства, прагнуть до оптимального використання ресурсів та високого рівня відповідальності при експлуатації об'єктів [34, ст. 34-35].

Аналіз показує, що великі підприємства часто є менш ефективними, мають нижчу прибутковість, менш відкриті до інновацій та характеризуються надмірним адміністративним апаратом.

Ця тенденція узгоджується із загальносвітовою практикою, де роль держави у розвитку фізичної культури та спортивної інфраструктури поступово зводиться до створення сприятливих умов для приватного бізнесу.

Такий підхід дозволяє без значних бюджетних витрат стимулювати економічне зростання, збільшувати доходи держави та водночас забезпечувати розвиток соціальної сфери, включаючи фізичну культуру і спорт [7, ст. 366].

Враховуючи потребу у збільшенні позабюджетних фінансових ресурсів та залученні приватних інвесторів до сфери фізичної культури і спорту, актуальним є застосування фінансово-економічних інструментів підтримки соціально значущої інвестиційної діяльності.

До таких інструментів належать інвестиції домогосподарств, розподіл коштів, гарантований бюджет, інвестиційний податковий кредит, фінансові преференції, дотації та субсидії.

Зазначені механізми успішно використовуються у міжнародній практиці протягом кількох десятиліть, а їх інтеграція у систему державного регулювання фізичної культури і спорту в Україні є важливою умовою підвищення ефективності галузі.

Водночас недосконалість національного законодавства, зокрема нечіткість критеріїв запровадження податкових пільг, часто перешкоджає підприємцям повною мірою скористатися передбаченими можливостями.

Реформування системи державного регулювання фізичної культури і спорту має супроводжуватися запровадженням інвестиційного податкового кредиту, що передбачає відстрочення сплати податків у визначених випадках [5, ст. 56].

Це сприятиме виконанню важливих завдань соціально-економічного розвитку регіонів, удосконаленню фінансово-економічної політики та забезпеченню населення соціально значущими послугами.

Податкова система при цьому повинна відповідати стратегічним цілям економічної політики, мати чітко визначені орієнтири та стимулювати розвиток ключових галузей.

Обмеженість нормативного обсягу дослідження не дозволяє охопити весь спектр питань удосконалення організаційно-фінансових механізмів державного регулювання, проте окреслені напрями можуть слугувати концептуальною основою для оптимізації бізнес-процесів у межах реформування національної системи фізичної культури і спорту [8, ст. 5].

Результати такої оптимізації мають бути спрямовані на досягнення визначених соціально-економічних цілей розвитку галузі.

Важливою методологічною вимогою є розробка системи показників, що відображатиме ступінь досягнення проміжних та кінцевих цілей. У процесі реформування будь-якої системи на макро- чи мікрорівні ключовим завданням є створення індикаторів оцінки рівня її розвитку.

Використання збалансованої системи показників як інструменту аналізу та планування потребує правильного визначення критеріїв ефективності.

Процес створення збалансованої системи індикаторів уточнює стратегічні цілі та визначає параметри їх досягнення. У сфері фізичної культури і спорту такі показники повинні відображати ступінь їхнього впливу на реалізацію загальних соціально-економічних завдань суспільства. При цьому наслідки можуть бути виражені як фінансовими, так і нефінансовими (натуральними) показниками [15, ст. 259-26].

Цілі та показники мають формуватися відповідно до стратегічних орієнтирів соціальної політики держави та враховувати соціально-економічну результативність, споживчу ефективність і внутрішні бізнес-процеси.

Особливого значення набуває формування збалансованої системи показників у фізкультурно-спортивній галузі з урахуванням досвіду інших секторів економіки, зокрема виробництва та підприємництва.

Наставний І. у своїх дослідженнях розглядають питання: *«Чи слід виключати фінансові показники із системи балансованих індикаторів?»* і доходять висновку, що регулярні фінансові звіти та показники повинні залишатися ключовим елементом, адже для комерційних організацій головною метою діяльності є отримання прибутку [19, ст. 46].

У сфері фізичної культури і спорту важливу роль відіграють проміжні (формуючі) показники, які мають самостійну цінність та водночас сприяють досягненню глобальних соціально-економічних цілей

Очевидним є їхній вплив на підвищення якості трудових ресурсів, що безпосередньо позначається на макроекономічних показниках [32, ст. 31-36].

Удосконалення національної системи регулювання фізичної культури і спорту потребує вирішення низки ключових завдань, серед яких:

Підвищення інтересу громадян до фізичного виховання та спорту, що передбачає:

адаптацію фізичної культури молоді до сучасних вимог і стандартів та їх практичне застосування;

забезпечення доступу до спорту для різних соціальних груп, зокрема через механізми пільгового та безкоштовного відвідування спортивних споруд малозабезпеченими громадянами, студентами, людьми з інвалідністю та особами похилого віку;

створення та розвиток волонтерських систем у масових видах спорту;

реалізацію програм популяризації фізичної культури і спорту як складової здорового способу життя (соціальна реклама, медіа-проєкти, висвітлення спортивних подій);

запровадження системи сертифікації фізкультурно-спортивних організацій та центрів для забезпечення якісних послуг.

Розвиток інфраструктури масового спорту у навчальних закладах та житлових масивах, що включає будівництво багатофункціональних залів,

спортивних центрів із басейнами, стадіонів та створення національного спортивного центру. При цьому перелік таких об’єктів має оновлюватися щорічно відповідно до потреб суспільства.

Згідно з висновками нашого аналізу, перелік об’єктів має оновлюватися щорічно [33, ст. 53-56].

Тому необхідно вирішити наступні основні завдання:

1. Цільова підтримка науково-методичних розробок у сфері антидопінгового контролю.

2. Розвиток матеріально-технічної основи спорту вищого рівня, у тому числі:

- реконструкція баз олімпійської підготовки, реконструкція та будівництво спортивних комплексів з різних видів спорту на території України;

- реконструкція та модернізація спортивної бази навчальних закладів підготовки олімпійського резерву;

- обладнання для антидопінгового центру.

Отже, проведене дослідження фізичного виховання та спорту із застосуванням наукового аналізу дає підстави стверджувати, що вони, поряд із охороною здоров’я, освітою та дозвіллям, належать до сфери суспільного виробництва.

Як складові соціальної сфери, фізична культура і спорт виступають важливими інструментами реалізації цілей національної соціально-економічної політики.

Сучасні українські науковці розглядають фізичну культуру і спорт крізь призму теорії суспільних благ. Відповідно, вони виконують широкий спектр функцій, інтегрують практично всі сфери життєдіяльності людини, охоплюють усі вікові групи населення та є універсальним засобом реалізації програм соціальної політики [40].

Значний позитивний вплив фізкультурно-спортивних послуг на суспільний добробут свідчить про їх належність до комплексних суспільних благ, а не до приватних.

Частина таких послуг конституційно гарантована державою та фінансується за рахунок бюджетних коштів, державних контрактів і соціальних програм, що наближує їх до категорії «чистих» суспільних благ. Водночас послуги, що оплачуються за рахунок позабюджетних джерел, зокрема особистих коштів громадян, мають індивідуальний характер.

Загалом, централізовано регульована фізична культура і спорт становлять окрему групу суспільно значущих змішаних благ.

У операційній структурі виокремлюються чотири сектори: державний, асоційований із державним, змішаний та приватний, що забезпечують соціально-економічну ефективність функціонування галузі [38].

3.2. Формування стратегічних умов розвитку масового спорту.

На основі результатів проведеного експерименту встановлено, що фізична культура і спорт належать до категорії змішаних суспільних благ. Їх виключення зі споживання окремими громадянами є небажаним, оскільки, з одного боку, вони забезпечують прямі та опосередковані позитивні зовнішні ефекти, а з іншого - у випадку, коли приватний ринок послуг відштовхує найбільш соціально вразливі групи населення, держава повинна виступати гарантом змішаної публічної пропозиції у сфері фізичної культури та спорту [41].

У ході дослідження визначено основні проблеми державного регулювання фізичного виховання і спорту в Україні, серед яких:

відсутність ефективних національних механізмів регулювання;

нечітка структура системи пріоритетів;

правова невизначеність у взаємовідносинах між державним, приватним та публічним секторами економічної діяльності.

Очевидним є те, що державне регулювання у сфері фізичної культури і спорту має ґрунтуватися на загальних принципах управління складними соціальними системами, які є динамічними та стохастичними. Аналіз української моделі показав, що вона не відповідає ключовим принципам системності: повноті, комплексності, ієрархічності, синергетичності, структурованості, збалансованості, а також оптимальному співвідношенню централізації та децентралізації [32, ст. 31-36].

Принцип повноти передбачає, що система складається з багатьох взаємопов’язаних елементів, і жоден із них не може утворювати систему самостійно.

В українських реаліях сфера фізичної культури і спорту з самого початку не відповідала цьому принципу, оскільки її окремі напрями належать до компетенції різних міністерств залежно від функцій та форм власності.

Принципи складності та ієрархії базуються на існуванні взаємодіючих підсистем, інтегрованих у системи вищого рівня.

У сфері фізичної культури і спорту цей принцип реалізується через вертикаль влади, де окремі елементи (державний і недержавний сектор, масовий спорт, спорт вищих досягнень тощо) функціонують як підсистеми соціальної сфери країни [14, ст. 45].

Принцип синергії визначає, що ефективність системи забезпечується узгодженістю роботи всіх її елементів. Водночас в Україні міжвідомчі інтереси часто переважають, а методи досягнення цілей не завжди є узгодженими, що суперечить цьому принципу.

Принцип структуризації передбачає створення ефективних організаційно-управлінських структур, які включають взаємопов’язані та збалансовані компоненти.

Нині в Україні відсутня чітко структурована система управління фізичним вихованням і спортом, що потребує насамперед відновлення вертикальних і горизонтальних управлінських зв’язків.

Характеристика оптимального співвідношення централізованого та децентралізованого управління [16].

Оптимальне співвідношення централізованого та децентралізованого управління у сфері фізичного виховання і спорту передбачає чіткий розподіл повноважень і відповідальності між національними органами управління та місцевими органами влади. Найбільшим викликом у цьому контексті є визначення кола питань, які мають координуватися на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Реформована система управління фізичною культурою і спортом повинна ґрунтуватися не лише на загальносистемних принципах, а й на стратегічних, серед яких: науковість, рішучість, єдність функції та розвитку, альтернативність [17, ст. 9-12].

Принцип науковості означає використання сучасних наукових знань у сфері економіки, управління, права та соціології, а також досягнень окремих відомств для регулювання фізичної культури і спорту.

Принцип прийняття рішень передбачає обґрунтування цілей розвитку та управління окремими підсистемами й процесами з урахуванням стратегічних орієнтирів.

Кожна підсистема має отримати власний вектор розвитку, який у сукупності забезпечує реалізацію загальної стратегії.

Принцип єдності функції і розвитку полягає у вирішенні протиріч між поточними завданнями та стратегічними перспективами. Орієнтація лише на підвищення поточної ефективності може призвести до негативних наслідків у майбутньому, тому необхідно знаходити компроміси між сьогоденням і майбутнім [20, ст. 194-203].

Принцип альтернативності базується на різноманітності методів контролю та цілей, що дозволяє обирати найбільш прийнятний варіант розвитку. Він враховує нестабільність фізкультурно-спортивного середовища та можливі відхилення від стійких тенденцій.

Оптимізація організаційно-управлінської моделі у сфері фізичної культури і спорту.

Розглядаючи фізичну культуру як галузь, слід зазначити, що взаємодія основних елементів збалансованого механізму її функціонування має ґрунтуватися на стратегічному соціально-економічному розвитку та системі показників їх планування, яка забезпечує реалізацію політики стратегічного управління [41].

Методологія Balanced Scorecard (BSC), запропонована у 1992 році Робертом Капланом та Девідом Нортоном, може бути використана як інструмент для аналізу та побудови нової національної системи регулювання фізичної культури і спорту [40].

Її концептуальна основа дозволяє сформувати ощадливу систему фінансування та управління, оптимізувати організаційну структуру та чітко розподілити відповідальність між суб'єктами галузі.

Загальні цілі національної системи регулювання мають бути представлені у вигляді чітко сформульованих вимог, які відображають бажаний стан території та її ключові характеристики. Вони повинні мати кількісне вираження або бути визначені у спосіб, що дозволяє їх оцінити.

При цьому кожна функція системи має бути спрямована на досягнення спільних цілей, а розподіл функцій між елементами системи повинен бути чітким і обмеженим для забезпечення ефективності.

Цільові карти BSC повинні бути вертикально збалансовані: досягнення цілей нижчого рівня має сприяти реалізації цілей вищого рівня. Горизонтальний баланс передбачає наявність причинно-наслідкових зв'язків

між індикаторами всередині кожного набору показників. Для кожної цілі необхідно розробити комплекс заходів, визначити строки виконання, кошторис та відповідальні підрозділи [38].

Традиційно Balanced Scorecard застосовується на рівні компаній і включає чотири складові: фінанси, клієнти, внутрішні бізнес-процеси та навчання і розвиток персоналу.

У сфері фізичної культури і спорту ці складові трансформуються у соціально-економічну ефективність, споживачів (суспільство та спортсменів), бізнес-процеси та інфраструктуру.

Згідно із Законом України «Про фізичну культуру і спорт», суб'єкти галузі поділяються на три основні групи:

фізкультурно-спортивні організації (школи, клуби, освітні та наукові заклади);

органи управління фізичною культурою і спортом різних рівнів;

об'єкти інфраструктури.

На думку П.А. Рожкова, найбільш практичною є класифікація за організаційно-правовими формами, передбаченими Цивільним кодексом України. Вона враховує реальні типи спортивних організацій та дозволяє розмежувати економічні механізми державного регулювання залежно від їхнього статусу - від комерційних до некомерційних [39].

Оптимізація організаційно-управлінської моделі у сфері фізичної культури і спорту має базуватися на диверсифікації управлінських повноважень як у вертикальному напрямку (держава – область – регіон – муніципалітет), так і у горизонтальному (державний сектор – недержавний комерційний сектор).

Відновлення вертикалі влади є ключовим чинником для забезпечення цілісності системи державного регулювання. Реформа повинна супроводжуватися посиленням національного законодавства та розширенням прав і

обов'язків керівників організацій, водночас зберігаючи баланс між централізацією та місцевою автономією.

Висновки до ІІІ розділу

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, слід зазначити, що системний аналіз державного регулювання у сфері фізичної культури і спорту в сучасній Україні засвідчив наявність низки проблем, серед яких:

втрата загальносистемного регулювання;

відсутність ефективних механізмів фінансування;

нечітка структура системи пріоритетів;

недостатньо розвинена правова система взаємовідносин між державою, приватним та публічним секторами.

Важливим напрямом удосконалення фінансового механізму є впровадження нових інструментів розподілу ресурсів бюджетів різних рівнів на розвиток фізичної культури і спорту. Визначено методологічні засади формування нормативно-правової бази та здійснення державного регулювання фізкультурно-оздоровчої діяльності, що сприятиме активізації управлінських процесів у цій сфері.

Особливе значення має використання принципів Balanced Scorecard як концептуальної основи для побудови нової системи регулювання фізичної культури і спорту. Це дозволить оптимізувати національну нормативно-фінансову систему та забезпечити її ефективність.

На основі структурно-функціонального аналізу конкретизовано стратегічні принципи реформування галузі, сформульовано ключові методичні положення, спрямовані на вдосконалення національного регулювання.

Враховуючи сучасні тенденції економічної та соціальної лібералізації, запропоновано низку нормативно-правових актів, що передбачають

розширення взаємодії між суб'єктами господарювання у сфері фізичної культури і спорту. Розширення прав та обов'язків учасників процесу одночасно посилює державне регулювання та сприяє розвитку різних видів спорту.

Загальні висновки

У ході аналізу та узагальнення літературних джерел встановлено, що державне управління у сфері фізичного виховання і спорту є системною та цілеспрямованою діяльністю органів влади і посадових осіб, наділених відповідними повноваженнями, спрямованою на забезпечення виконання спортивного законодавства.

Основними складовими цього управління є:

здійснення громадського контролю за наданням адміністративних та спортивних послуг; реалізація заходів у сфері фізичного виховання, оздоровчої діяльності та спорту; забезпечення дотримання стандартів усіма учасниками спортивного процесу.

Проведено системний аналіз організаційно-правових механізмів державного регулювання фізичної культури і спорту, розроблено комплекс заходів щодо розвитку та вдосконалення інституційно-правових механізмів управління фізкультурно-спортивним рухом. Це спрямовано на підвищення якості обслуговування населення та забезпечення сталого розвитку спорту.

Публічне управління у сфері фізичного виховання і спорту визначається як врегульована законами та іншими правовими актами діяльність органів державної влади, спрямована на реалізацію спортивного законодавства та забезпечення його дотримання.

До найважливіших завдань державного регулювання належать:

- широкомасштабний розвиток фізичної культури і спорту;
- їх інтеграція у повсякденне життя населення;

- систематизація заходів щодо оздоровлення громадян;
- організація дозвілля та створення умов для активного способу життя.

Таким чином, державне регулювання у сфері спорту та дозвілля здійснюється через розробку державної політики, створення відповідних інституцій та забезпечення їх функціонального розвитку.

Таким чином, у 2024–2025 роках державне регулювання спорту в Україні орієнтоване на розвиток інфраструктури та інклюзивність, а Київська область робить акцент на масовому спорті та доступності для населення.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

Подальшим актуальним напрямком наукових досліджень буде зміна критеріїв та їх показників, за якими доцільно здійснювати оцінку якості діяльності конкретного державного органу виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борецька Н. О. Фізична культура і спорт як один із пріоритетних напрямків державної політики. Молодий вчений. 2018. № 11(2). С. 530-533. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11(2)__10.

2. Гаврилін В.О., Мердов С.П., Білобров В.М. Професійний спорт: проблеми визначення та законодавчого регулювання. Правовий часопис Донбасу. 2017. № 3- 4. С. 102-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2017_3-4_21.

3. Гоцул І. Є. Джерела дослідження публічної політики в галузі фізичної культури і спорту. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Публічне управління та адміністрування. 2022. Т. 33(72), № 1. С. 1-5. URL: //nbuv.gov.ua/UJRN/sntvupa_2022.33(72).13

4. Гоцул І. Є. Реалізація державно-приватного партнерства у сфері фізичної культури та спорту в Україні. Вчені записки Таврійського національного

університету імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Т.33(72), № 6. С. 75-79. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sntvupa_2022_33(72)_6_14.

5. Дорофєєва Т. І. Застосування стандартів державними і громадськими організаціями в умовах публічного управління розвитком фізичної культури і спорту. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2021. Вип. 2. С. 54-59. URL://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2021_2_14.

6. Дубінська З.П. Джерела права та система законодавства у галузі спортивних відносин в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. Львів: Львів ДУВС, 2018. Вип. 3. С. 11-27.

7. Жаровська І. М. Правове регулювання спорту в Україні: глобалізаційні виклики. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 6. С. 366-369. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2022_6_70

8. Журба М. А. Зарубіжний досвід державного регулювання сфери фізичної культури і спорту. Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. Вип. 79. 2017. С. 51-57.

9. Журба М.А. Публічне управління у галузі фізичної культури і спорту : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2017. 24 с.

16.Закон України «Про фізичну культуру і спорт» [Електронний ресурс]. URL: //www.studzona.com/referats/view/47452.

10. Іванова О. В. Сутність та характеристика фінансового механізму державного управління у сфері фізичної культури і спорту. Університетські наукові записки. 2020. № 6. С. 112-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2020_6_13.

11. Камінська В. В. Міжнародно-правовий механізм формування та реалізації

публічної політики у сфері фізичної культури і спорту: проблеми та перспективи. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Т. 33(72), № 2. С. 37-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sntvupa_2022_33(72)_2_9

12. Капличний В. А. Суб'єкти публічного адміністрування сфери спорту. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2019. Вип. 41(1). С. 74-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur.2019. 41(1)19.

13. Лавренюк О. Проблеми правового регулювання відносин у сфері спорту. Юридичний вісник. 2018. № 4. С. 100-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urid_2018_4_18.

14. Лисенко І. Теоретичний аналіз сучасних моделей державної участі в управлінні спортом. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2023. № 1. С. 44-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/TMFVS_2023_1_10

15. Лисецька О.Я., Фролова О.О. Регулювання механізмів державного управління фізичною освітою і спортом. Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2017. Вип. 3К. С. 259-262. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2017_3K_77

16. Міністерство молоді та спорту України. Офіційний сайт URL: http:// dsmsu.gov.ua/index/ua.

17. Моргунов О. А. Публічне адміністрування масового спорту (спорту для всіх) в Україні: сучасний стан та перспективи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2019. Вип. 42(2). С. 9-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2019_42(2)__4.

18. Моргунов О. А. Фізична культура та спорт як напрям публічного адміністрування в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. Вип. 2. С. 108-112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2019_2_24

19. Наставний І. Нормативно-правове регулювання відносин у сфері професійного спорту в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 6. С. 46-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2018_6_10
20. Нікітенко С. В. Реалізації державного управління фізичною культурою і спортом: теоретичні підходи. Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка. 2020. Вип. 2. С. 194-203.
21. Нікітенко С. В. Теоретичні підходи в процесі реалізації державного управління фізичною культурою і спортом. Публічне управління та регіональний розвиток. 2019. № 4. С. 423-440.
22. Палюх А. Я. Правові засади розвитку сфери фізичної культури і спорту. Монографія. Тернопіль ФОП Паляниця В.А., 2020. 316 с
23. Палюх А. Я. Тенденції розвитку конституційно-правового регулювання державної політики у сфері фізичної культури і спорту. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2021. № 1. С. 94-103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2021_1_12.
24. Палюх А.Я. Правова регламентація спорту та його видів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2019. № 39. С. 4-7.
25. Пархоменко-Куцевіл О. І. Проблеми розвитку публічного управління у сфері фізичної культури і спорту. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 4. С. 137-142.
26. Попрошаєв О., Попрошаєва О. Проблеми конституційно-правового регулювання сфери фізичної культури і спорту в Україні в контексті європейської інтеграції. Теорія і практика фізичної культури і спорту. 2022. № 1(2). С. 149-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tprphcs_2022_1(2)__20
27. Приходько В., Томенко О., Матросов С., Чернігівська С. Стратегічні проблеми державного управління розвитком сфери спорту в Україні.

Спортивна наука та здоров’я людини. 2021. № 1. С. 73-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spschuh_2021_1_887

28. Романенко С. С. Управління спортивно-оздоровчою діяльністю: структура та державне регулювання. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2021. № 2. С. 91-96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apie_2021_2_17

29. . Самокиш І. І. Сучасний стан державного регулювання фізичної культури та спорту у вищих навчальних закладах України. Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2017. Вип. 3. С. 93-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2017_3_25

30. Саннікова М. Правове регулювання фізичної культури та спортивної діяльності в Україні. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2018. № 5. С. 33-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/snsv_2018_5_7

31. Сурай І. Г. Суб'єкти публічного управління сферою фізичної культури і спорту України. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 4. С. 131-136.

32. Цимбалюк С. М. Стан та перспективи розвитку спортивно-оздоровчої сфери в Україні. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. 2020. № 4. Т. 3. С. 31-36.

33. Черевко С., Індиченко Л., Кондратенко В., Черевко А., Зайцев І. Зміни обсягу державного та приватного фінансування сфери професійного спорту. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. 2021. Вип. 20. С. 53-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkpnui_fv_2021_20_10

34. Чоботько М. А. Становлення іноваційного спортивного менеджменту (аспект сприяння державою). Креативний простір. 2022. № 10. С. 34-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krpr_2022_10_16

35 Чокля О.І., Фальковський А.О. Специфіка державно-правового регулювання фізичної культури і спорту в Україні. Прикарпатський юридичний вісник. 2020. Вип. 2. С. 3-9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2020_2_3

36. Шевчук О. Р. Модернізації державного регулювання у сфері фізичної культури й порту. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. 2019. Вип. 1. С. 233-240. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2019_1_37.

Бейл, Е. (2023). Модель багатоцентрового регулювання світового спорту. Міжнародний журнал спортивної політики та політики, 15(2), 309–327. – Аналіз багаторівневої системи регулювання світового спорту.

37. Віндгольц, Е. Л. (2022). Міжнародний спортивний транснаціональний правовий і регуляторний порядок: квінтесенція регуляторного капіталізму. Журнал спортивного права та управління Університету Бонд, 1(1). – Дослідження транснаціональних правових і регуляторних механізмів у спорті.

38. Хуліган, Б., та Грін, М. (2011). Порівняльний розвиток елітного спорту: системи, структури та державна політика. Баттерворт-Гайнеман. – Порівняльний аналіз державних систем розвитку спорту в різних країнах.

39. Генрі, І., та Ко, Л. М. (2014). Довідник Routledge зі спортивної політики. Routledge. – Ґрунтовний огляд міжнародних моделей спортивної політики та регулювання.

40. Чаппелет, Дж.-Л. (2010). Автономія спорту в Європі. Видавництво Ради Європи. – Дослідження автономії спортивних організацій та ролі держави у Європі.

41.Парент, М. М., та Чаппелет, Дж.-Л. (2015). Управління олімпійськими спортивними організаціями. Routledge. – Управління та регулювання діяльності олімпійських спортивних організацій.